

Tannlegen slapp reaksjon fra Helsetilsynet

I denne artikkelserien beskrives hendelser som av Helsetilsynet er behandlet som tilsynssak mot tannleger. Før sakene blir oversendt Statens helsetilsyn, gjennomgås de av Helsetilsynet i fylket der tannlegen praktiserer. Der Helsetilsynet i fylket mener det kan være grunnlag for en reaksjon, oversendes saken til Statens helsetilsyn. I noen av sakene kommer likevel Statens helsetilsyn til den konklusjon at tannlegen ikke skal ilegges noen reaksjon.

I denne saken ble tannlegen innklaget av en person som hadde vært fast pasient hos ham i mer enn 15 år. På grunn av akutte smerter oppsøkte pasienten en annen tannlege for akutt hjelp. Under denne konsultasjonen ble det avdekket at pasienten hadde flere ubehandlede kariesangrep under gamle amalgamfyllinger, samt apikale prosesser på enkelte tenner.

Den nye tannlegen sa tydelig fra at behandlingen som var gitt av forrige tannlege, etter hans mening var klart uforsvarlig. I tillegg ble det utarbeidet et svært omfattende og kostbart behandlingsforslag. Pasienten trakk straks den konklusjon at den kostbare behandlingen hun nå måtte igjennom skyldtes behandlingen hun hadde fått hos den første tannlegen.

Tannlegens forklaring

Tannlegen hadde hele tiden hatt en avventende holdning til behandlingen, noe som ble begrunnet med pasientens dårlige økonomi. Denne holdningen var til dels dokumentert i journalen. Tannlegen forklarte også at han hadde informert pasienten om den restriktive holdningen til behandlingen som ble gitt. Noen slik informasjon fremgikk imidlertid ikke av journalen, og pasienten stilte seg uforstående til at slik informasjon var blitt gitt. Pasienten hevdet også at hun slett ikke hadde dårlig økonomi, og at hun aldri hadde gitt uttrykk for at hun ville utsette behandlingen av økonomiske hensyn.

Helsetilsynets vurdering

Pasienten, som nå er 70 år, hadde med ujevne mellomrom gått til samme tannlege i 15 år. Det var blitt tatt bite-

wings og andre tannbilder som dokumenterte at de patologiske prosessene hadde utviklet seg over tid. Det var sekundærkaries på flere tenner som etter Helsetilsynets mening burde vært behandlet på et langt tidligere tidspunkt. Likevel kunne de fleste tennene fremdeles behandles med vanlig fyllingsterapi 15 år senere.

Tannbilder av enkelttenner fra første konsultasjon hos den innklagede tannlege viste at en del tenner var å anse som tapt allerede da. Tannlegen kunne derfor ikke bebreides for at et fåtall tenner måtte ekstraheres da pasienten oppsøkte ny tannlege. Tannlegen hadde muntlig forklart for pasienten at de tennene det gjaldt kunne få stå så lenge de var til nytte.

Tannlegen hevdet han hele tiden hadde fokusert på at det beste for denne pasienten var å slippe kostnader til tannbehandling, men dette temaet var i følge pasienten ikke diskutert med henne.

Helsetilsynet fant at informasjonen som var blitt gitt pasienten ikke var tilstrekkelig til at vedkommende kunne ivareta sin tannhelse. Dette er i strid med blant annet tannlegelovens § 25 om forsvarlig tannbehandling. Det meste av behandlingen ble utført i tiden før 1. januar 2001, da de nye helselovene trådte i kraft. Mangel på informasjon er også i strid med pasientrettighetslovens § 3-2 første ledd som sier: «Pasienten skal ha den informasjon som er nødvendig for å få innsikt i sin helsetilstand og innholdet i helsehjelpen. Pasienten skal også informeres om mulige risikoer og bivirkninger.»

I henhold til Helsetilsynets vurdering er det knyttet en klar risiko til å la patologiske prosesser stå ubehandlet over lang tid. I tillegg fant Helsetilsynet at det var i strid med god praksis av tannlegen å la dokumenterte patologiske prosesser i tennene stå ubehandlet over så lang tid. Tannlegen hadde hatt handlingsalternativer med hensyn til å gi behandling eller ikke. Selv om det koster å få lagt fyllinger, er ikke en slik kostnad å anse som så betydelig at det kan forsvares å la de patologiske prosessene stå ubehandlet.

Reaksjon

I denne saken fant Helsetilsynet at tannlegen hadde handlet uforsvarlig, blant annet med hensyn til manglende informasjon. Helsepersonellovens § 56 omhandler reaksjonen advarsel. For at en advarsel skal kunne gis, må flere vilkår være oppfylt. For det første må helsepersonellet forsettlig eller uaktsomt ha overtrådt plikter etter loven eller bestemmelser gitt i medhold av den. I tillegg må pliktbruddet være egnet til å medføre fare for sikkerheten i helse-tjenesten eller til å påføre pasienter en betydelig belastning.

I denne saken dreide diskusjonen seg hovedsakelig om kriteriet «betydelig belastning» var oppfylt. Pasienten hadde lagt det svært omfattende behandlingsforslaget hun hadde mot-tatt fra sin nye tannlege til grunn for sin klage. Den nye tannlegen hadde blant annet foreslått implantat i 6er- og 7er-region, samt kroner på alle tenner med gamle amalgamfyllinger. Det sier seg selv at dette ble svært kostbart for pasienten, og Helsetilsynet kunne naturlig nok ikke legge et slikt forslag til grunn.

Det var imidlertid ikke tvil om at pasienten hadde et akkumulert behandlingsbehov som i ettertid var større enn hva vedkommende ville hatt dersom tannlegen hadde behandlet karies etter hvert som den oppsto. Likevel kunne de fleste tenner fremdeles behandles med fyllinger og enkelte kroner. Behandlingen var derfor i hovedsak å anse som en utsettelse. Merbelastningen i forhold til hva pasienten ellers hadde måttet gjennomgå var etter Helsetilsynets mening ikke av en slik karakter at den kunne anses som betydelig.

Helsetilsynet fant derfor ikke at vilkårene for å ilegge tannlegen en advarsel var tilstede. Tannlegen fikk likevel kritiske bemerkninger for sin manglende informasjon og for det som ble ansett for uforsvarlig tannbehandling.

*Aleidis Løken
tannlege og jurist, seniorrådgiver,
Avdeling for tilsynssaker,
Statens helsetilsyn*